

FOAIA POPORULUI

Prețul abonamentului:

Pe un an 8 fl. (6 coroane).
Pe o jumătate de an 1 fl. 50 cr. (3 coroane).
Pentru România 15 lei anual.

Abonamentele se fac la „Tipografia“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Apare în fiecare Duminecă

INSERATE

se primesc în biroul administrațiunii (strada Poplăcii nr. 15.) — Telefon nr. 14.
Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr. a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Invitare de abonament.

Cu 30 Iunie v. 1897 a încetat abonamentul la „Foia Poporului“ pe jumătatea dintâiu a anului acestuia. Onorații cetitori, cari au plătit abonamentul numai pe o jumătate de an, sânt rugați a 'și-l reînnoi până la 30 Iunie c. v., ca să nu fim siliți a înceta cu trimiterea foii.

„Foia Poporului“ va fi și în viitor, ceea-ce a fost în trecut, *luptătoare pentru câștigarea drepturilor naționale, apărătoare a drepturilor poporului român și o povăduitoare sinceră a țeranului și oamenilor dela sate în afaceri de politică națională, economie, literatură etc.* Ea va eși ca și până acum, *ilustrată și prețul va fi același și adecă:*

Pentru Austro-Ungaria.

Pe un an întreg . 3 fl. (6 coroane)
Pe o jum. de an . 1 fl. 50 cr. (3 coroane).

Pentru România.

Pe un an întreg 15 lei
Pe o jumătate de an 7 lei 50 bani.

Pe timp mai scurt nu putem primi abonamente, nici dela alt termin, decât dela mijlocul anului (1 Iulie) pe un jumătate de an, sau pe un an. Onoraților cetitori, cari au fost abonați numai pe jumătate de an, le trimitem de odată cu foia și *mandate postale (posta utal-vány), cu adresa noastră tipărită și cu numărul sub care primesc foia, scris gata pe cupon, așa că trimișătorul nu are decât să-și scrie numele seu și cifrele la locurile convenite și să pună banii, dimpreună cu mandatul la postă.*

Abonenții noi sânt rugați a-și scrie numele lor și al comunei foarte curat și cetet, însemnând posta din urmă.

Deschizând deci nou abonament la „Foia Poporului“ rugăm pe toți prietini și spriginitorii nostri și ai causei naționale, să nu ne lipsească de prețiosul lor sprigin și să lătească foia în cercul cunoștințelor lor. Noi ne vom strădui a le da, ca și în trecut, o foie bună, folositoare și cu frumoase ilustrațiuni.

Administrațiunea

„Foi Poporului“.

Negoț românesc.

Multe și mari greutăți ne-au stat și ne stau noue în calea de înaintare și întărire și cu toate aceste noi trebuie să dăm înainte. Așa de slabi nu sântem, ca să fim siliți a sta locului și a ne pleca înaintea greutăților, numai trebuie să ținem strins la olaltă, să avem rivnă și curagiu la lucru și ceea-ce facem cuminte și cu înțelepciune să o facem.

Înțelepciunea, ca să știm ce și cum avem să lucrăm, mai bine ne o câștigăm dacă privim starea altor popoare, mai înaintate și mai puternice decât noi.

La aceste popoare vom vedea, că afară de clasa de jos, clasa țerănimii, talpa țerii, cum se zice, și afară de clasa înaltă, clasa inteligenții, se află o puternică clasă de mijloc, care e alcătuită din *meseriași și neguțători*. Ori-ce stat și ori-ce popor numai atunci e bine înche-gat și numai atunci poate să se simtă în putere, dacă are toate aceste trei clase de frunte și dacă ele se spriginesc și lucră împrumutat spre binele comun sau al tuturor.

Dacă acum venim și ne examinăm pe noi, vom vedea, că noi în privința clasei de mijloc nu stăm tocmai bine. E vorba, că noi avem puțini meseriași și neguțători, încât ei nu ne pot acoperi toate trebuințele, așa că sântem adese-ori siliți a ne folosi de străini. Atunci am fi noi tari, dacă în tot orașul și orașelul

și în toate satele noastre am avea meseriași și neguțători români!

Fruntașii nostri au înțeles cu mai mulți ani înainte lipsa clasei noastre de mijloc și au pornit o mișcare în direcția, de a forma o clasă de meseriași români, punând, astfel temeiul *industrii naționale*. Începutul acesta a dat roade: azi avem o clasă de meseriași, cari deși nefindestulitoare la număr pentru noi, dacă vom sprijini-o, se va înmulți și întări cu încetul.

O altă mișcare îmbucurătoare s'a pornit acum de curând pentru de a pune temeiul și la *negoț românesc, negoț național*. Urmarea acesteia este, că în scurtă vreme s'au întemeiat câteva însoțiri și bolți românești: la *Blaj*, la *Făget* și la *Sibiu*. Marea însoțire de negoț din Sibiu „*Concordia*“ are de gând să deschidă prin orașele noastre bolți românești (filiale) și începutul îl face cu o boltă în *Făgăraș*. O altă însoțire de negoț s'a întemeiat în *Teiuș*, unde în curând se va deschide o boltă românească, precum cetitorii pot să afle aceasta în partea economică a foii noastre.

Afară de aceste în mai multe părți pe sate au deschis mai mulți Români harnici bolte și aproape la toți le merge bine.

Prin aceste începuturi gheața începe a se rupe. Începuturile sânt bune și terenul de negoț mult făgăduitor. Dacă fruntașii noștri cu câțiva ani înainte au pus basă *industrii naționale*, întemeiând clasa meseriașilor și dându-ne astfel o

FOITA.

Floarea-soarelui.

— Legendă —
de

Stefan Cacovean.

(Urmare.)

III.

Eată, frate, dalba fată
Că 'ntr'o noapte, stând culcată
În pat alb ca colia
Cu iubitu-alătura,
Greu din inimă oftă,
Ear' dînsul o întrebă
Și din gură-i cuvântă:

— „Ale, fiică de 'mpărat,
„Spune-mi mie-adevărat
„Ce dor greu nealinat
„Te muncește noaptea 'n pat,
„De oftezi și tot suspini
„Și te svircoli ca pe spini?
„Nu cumva de-al meu urft,

„Plaiul vecinic înflorit

„Cu palatul aurit

„Ție 'ți-s'au înegrit?

— „Ale, mândrul meu iubit

„Mare vorbă ai grăit!

„Pe tine nu te-am urft,

„Plaiul vecinic înflorit

„Cu palatul aurit

„Mie nu 'mi-s'a 'negrit,

„Ci m'ajunge une-ori

„Dor de 'tata și surori,

„Căci de când m'am măritat

„Cu ei față n'am mai dat;

„Ș'asa-mi vine câte-odată

Să-mi ved țeara depărtată,

„Unde 'n sate 'nfloritoare

„Și 'n cetăți strălucitoare

„Sânt cuiburi de zinișoare,

„Fete dalbe și voinici,

„Neveste cu copii mici;

„Ear' din vremurile sînte

„Lungi și reaguri de morminte,

„De când arma vitejească,

„De când fala strămoșească

„Mărea-i veste ș'al ei nume

„Răsunau departe 'n lume.“

Astfel fata se plîngea,

Ear' iubitu-'i răspundea:

— „Tu lina puilul meu,

„E păcat de Dumnezeu

„Să te lupți cu dor, cu jele

„În palaturile mele,

„Și tu ai de mers acasă

„Mândru leagăn de mătășă,

„Ear' fugarul prins la el

„Vântul Bore sprintenel.

„Te gătește ca o stea

„Și te du, iubita mea,

„Astăzi, mâne, când fi vrea

„Nu-ți mai face voia rea.

„Dup'atâta despărțire

„Mândră-'i, Doamne-o întâlnire,

„Par'că ved pe tatăl tōu,

„Căutând la fētul seu

„Cum te piți la Dumnezeu!

„Eară surorile tale

„Ți-or sări departe 'n cale

puternică armă de apărare împotriva străinilor, noi în timpul de față, spriginând și dezvoltând clasa meseriașilor, trebuie totodată să punem mâna și pe a doua armă de apărare, întemeiând clasa neguțătorilor români.

Prin lipsa de neguțători români noi am pierdut foarte mult: banii noștri s'au dus în mâni străine, mai cu seamă în ale jidanilor, cari s'au îmbogățit și apoi acum lucră împotriva noastră.

Aceasta nu e iertat să se mai întempe în viitor. Fruntași și țărani trebuie să-și dea mâna și să facă preste tot locul însoțiri de negoț și bolte mai mici și mai mari, după-cum cere trebuința.

Să peară din mijlocul nostru aceia, cari s'au încuibat între noi pe nesimțite și locul lor să-l ia neguțătorii români. Prin aceasta viața națională va lua nouă avânt, va câștiga nouă putere. La lucru deci! Gândul și năzuința noastră să fie: întemeierea negoțului național.

Premiu pentru abonenți.

Redacția „**Foii Poporului**” văzând că gustul de citit crește tot mai mult și în chip îmbucurător la poporul nostru, a hotărât să dea abonenților foii un frumos **premiu literar**.

Premiul va fi: o colecție sau **adunare de poezii populare și naționale, împodobită cu portretele mai multor poeți de ai noștri.**

Premiul se va da în cinste la toți abonenții foii din jumătatea a doua de an, și dacă n'au fost abonați mai înainte.

Cine deci voaște să capete în cinste un frumos premiu, să se grăbească a abona „**Foia Poporului**”.

„Cu doioase sărutări,
„Și cu multe desmerdări,
„Te-or petrece până 'n casă,
„Și te-or pune 'n cap la masă,
„Multe-or întreba de tine,
„Ș'a veni vorba la mine;
„Te-or cerca cu multă sete,
„Cum e datina la fete,
„Cum sunt eu la chip și plete
„Tinăr, nalt fără mustată
„Încolțește-mi barba creată,
„Ori îmi ese cărunteață?
„Dar' ori-cât or sta de tine
„Nu prinde vorba de mine;
„Nu cumva cu dulci cuvinte,
„Cu lacrimi, cu jurăminte
„Să mi-te scoată din minte,
„Să te pui să cercetezi
„Și la față să mă vezi,
„Că să știi, iubito, bine
„Că va fi amar de tine,
„Și va fi amar de mine,
„Chipul meu de-'l vei privi
„Lumea toată-'i ocol,

„**Patria**”. În Bucovina a eșit săptămâna trecută o nouă foaie românească, cu numele „**Patria**”. După ce »Gazeta Bucovinei« încetase de a mai eși, câteva luni de zile Românii bucovineni nu aveau decât o foaie politică-națională, „**Deșteptarea**”, buna foaie populară, ce ese odată pe săptămână. Acum noua foaie »**Patria**« umple golul, ce se simțea. În numărul cel dintâiu al ei ni-se spune, că ea va lupta pe teren național, căutând ca în privința politică să afle și să spună voința adevărată a poporului român din Bucovina și să cucerească teren cauzei naționale etc.

»**Patria** va eși de 3 ori pe săptămână, dar' dacă va fi spriginită mai bine, va eși în toată ziua.«

Salutăm noua foaie și-i dorim isbândă și viață lungă.

Gendarmii. În numărul din urmă am dat știrea, că Bánffy va procopsi țeara cu 1000 de gendarmi noi. Ocupându-se ziarul »**Hazánk**« cu această știre, face o icoană foarte adevărată despre starea de acum a »fericitei« Ungarii, aflătoare sub »**liberalismul**« jidovit unguresc.

Eată unele părți din acest articol:

»Cu încetul în fiecare sătuleț al fericitei noastre patrii va ajunge gendarmeria, ca să fie de sprigin puterii oficioase. Dacă **fură notarul**, dacă **jefuește arendatorul de regale**, dacă se **poartă mișelește sol'gabirul** și poporul caută dreptate, atunci va fi cine să puște în grabă în mijlocul poporului și nu va fi de lipsă să telegrafeze în vecini după gendarmi«.

Făcând apoi o asemănare între guvernul absolutistic al ministrului Bach, înainte de a ajunge la putere Maghiarii și între cel de acum al lui Bánffy, zice mai departe:

»La noi gendarmii nu umblă în patrule, cum umblau ai lui Bach, ci stau în casarmă și se joacă în cărți, desbrăcați în cămeșă. Dar' dacă ves, câteva vieți de om întotdeauna cad jertfă. Pe timpul lui Bach, în decurs de 3 luni gendarmii au pășit împotriva la 818.074 de oameni, și dintre acestia numai 5 au omorât. Gendarmii lui Bánffy dacă es împotriva alor 50 de oameni, ei întotdeauna omoară cu pușca 2—3 inși«.

Eată adevăruri, pe cari le spune foaia maghiară. Încet cu încetul vor vedea și Maghiarii că sub guvernarea lor de 30 de ani din urmă e mai rău ca sub absolutismul austriac, pe cari ei îl urau atât de mult.

„Nicăiri nu-'l vei găsi,
„Li-i jell cât fi trăi,
„Li-i jell, jell-'l vei foarte
„Tot căutându-'l pân' la moarte.“

Mândrul soare-așa zicea,
Ear' Ilina răspundea
Și din graiu așa grăia:

— „Fire-ai fi tu ori-și-cine
„Ved că lumea, vai de mine,
„Mi-e pustie fără tine,
„Dar' șezând la tine 'n brațe
„Toate 'n lume au dulceață,
„Și cu tine-'mi pare-a fire
„Vieța raiu de fericire.
„Mult mi-'i inima 'nsetată
„După fața ta curată,
„Dar' decât să cercetez
„Fața mândră să 'ți-o vöz,
„Și pe tine să te perz
„O! decât să-'ți calc cuvântul
„Mai bin' mă 'nghită pământul!“

Grăind astfel dalba fată
Pe coșița ei cea lată,

Ungurii și cauza noastră națională. Un »ics« scrie în *Egyetértés* despre cauza română, dovedind o ușurătate de rîs. El crede că cauza română se poate deslega cu bani și — cu școale de stat.

»Școale de stat, o administrație bună, și câteva milioane de florini, pentru o lucrare, împotriva băncilor românești, ar schimba în câțiva ani întreaga cauză« — scrie nenorocitul »politic« maghiar. Și el recomandă »bărbaților de stat maghiari«, chipul lui Bánffy Perczel, etc., să se ocupe cu cauza în forma aceasta.

Foarte potrivit! O administrație bună, ca cea a lui Bánffy și a lui Perczel, cu defraudanți și înșelători. La de acestia numai bine le-ar prinde cele câteva milioane.

Într'adevăr multă ușurătate, și puțină pricepere, la politicianii maghiari!

Drepturi popoarelor. După *Cehii* urmează acum în Austria *Slovenii*, cari locuiesc în părțile de cătră mează-zi. Din Viena se vestește, că ei vor să ceară dela guvern se dea și pe seama lor ordinațiuni privitoare la folosirea limbii, la fel cum a dat pe seama Cehilor. Spre acest sfârșit se vor ține în lunile Iulie și August adunări de popor, chemate din partea deputaților sloveni. Organul național »*Slovensky Narod*« provoacă de acum pe toți advocații și notarii, ca față de judecătorii să folosească numai limba slovenă, ca astfel să recunoască singure dreptul folosirii acestei limbi pe terenul justiției. Un mare congres al tuturor Slovenilor e vorba a se ține în Cilli, la care vor lua parte și deputați croați. Congresul se va ocupa cu întrebarea: Cum s'ar pute asigura existența și înaintarea Slovenilor?

Eată așa se mișcă popoarele viguroase, pline de viață și cu viitor. Oare noi ce facem? E bine se stăm cu mâinile în sin?

La stările din Austria. Stările politice din lăuntrul Austriei sunt foarte încurcate. Lupta între *Nemți* și *Slavi* (Cehi, Sloveni etc.) e deslănțuită și ordinile date de guvernul *Badeni* pentru îndreptățirea limbii cehice, au făcut și fac mari furtuni între popoare.

Cu stările astfel ajunse în mare încurcală se ocupă politici și ziarele cele mai de frunte din Europa. Între altele ziarul englez

Aurită și bogată
Vărsând lacrimi se jura,
Ear' pe mire 'mbrătoșă,
Toată noaptea-'l săruta
Și doios îl desmerda
La sin alb ca lebăda.

IV.

Dimineața 'n zori de zi
Când Ilina se trezi
Ceata zinelor veni,
Ș'o gătiră, ș'o 'mpletiră
Și frumos o 'mpodobiră,
Și gătită ca o stea
În porți de-aur ea eșea,
Lui vânt Bore semn făcea,
Leagănul de-'i aducea,
Și voioasă 'n el ședea;
Apoi Bore cel subțire
Cu putere peste fire
O ia falnic fa mărire;
Peste turnuri de cetate,
Pân la nori și mai departe,
Peste munți și peste mare

„Contemporain Review“ (Revista contemporană) crede, că numai împăratul poate face rinduală, fiindcă e singurul om cinstit de toate partidele. Ce va face împăratul e secret, dar' se crede că se va grăbi a face rinduală până-ce e încă în viață.

Ce va urma însă atunci — zice mai departe foaia — când în locul dînsului va veni un astfel de urmaș, care nu se poate lăuda nici cu bogatele experiențe ale dînsului, nici cu marea lui poporalitate? Pacea Europei și întrebarea, că monarhia dualistă rămână-va și pută-va oare să rămână în forma ei de acum, afirmă dela viața unui singur om. În această împregiurare zace primejdia atât pentru Europa, cât și pentru monarhie și tocmai de aceea *lupta Slavilor și Nemților are mare însemnătate și pentru alte națiuni*...

Prin șirele din urmă foaia ținteste la noi, popoarele din Ungaria, întărind, ceea-ce am zis noi, că stările din Austria și deslegarea lor ne privesc și pe noi Români foarte de aproape!

O societate ungurească.

Ca lacustele au năpădit străinii, începând mai ales de prin anii 1860, asupra Munților-Apuseni, cumpărând băi de aur părăsite și băi în lucrare, pe care le-au împenat cu lucrători aleși din toate limbile pământului. Ungurii nu puteau rămâne înderēt și anul trecut puteam ceti în foile din țară și străinătate, că niște domni mari, generali din America, grofi, baroni, deputați și bancheri din Ungaria, vreau să întemeieze o societate ca să cumpere băi în Munții-Apuseni. Și ca să se poată lua parte și oamenii mai săraci la câștigurile cele mari, ce avea să aibă societatea, în dragostea lor nemărginită au pus prețul acțiunii numai cu 12 fl. 50 cr. Curând au trimis niște prospecte, în care se spunea, că după-cum a constatat un învățat pricepător într'ale băișagului, au să câștige sute de mii. Tot în chipul acesta se spunea, că băile române ușor pot fi cumpărate, după-ce sunt conduse numai de niște preoți și țerani, cari cei mai mulți nu-și știu scrie nici numele. Batjocoritu-ne-au neamul, dar' batjocoriți au fost și ei, căci curând a eșit la iveală că băile nu aduc câștig și societatea nici nu lucră băile, ci banii primiți pe acții

s'au prădat. Și ce e mai dureros, că sînt și Români, cari au cumpărat acții.

Foile nemțești, dar' nu jidovești, ne aduc acum știrea, că din multele sute de mii strînse nu mai e nimic și societatea încă nici n'a început cu lucrul. Înzadar s'a dus chiar Kossuth la Londra în Anglia, doar' va pută nebuni și pe acolo pe cineva, ca să cumpere acțiile, ce-au mai rămas nevîndute, căci nu 'i-a succes, și acționarii vor rămână cu banii dați în vînt. Bani străini păpați, după datina maghiară.

Scandalul cu societatea aceasta poate slugi de nouă pildă Românilor, ca să ne ferim de ori-ce societate străină, fie de împrumut, fie de consum, fie literară, căci mult pățit a trebuit să fie Românul, când 'și-a zis: „Nu te amesteca în țărțe, că....“

SCRISORI.

Producțiunea din Zagra.

Zagra, 15 Iulie 1897.

Abia a trecut o jumătate de an de când s'a înființat în comuna noastră o reuniune de cetire și cântări, ear' pe base solide stă numai de pe la finea lunii Martie, când au sosit statutele întărite dela minister, și astăzi cu mare bucurie vî pot da știre despre prima producțiune musicală-declamatorică împreunată cu petrecere poporală, ce s'a dat a doua zi de Său-Petru în sala cea mare a școalei populare. Corul sub direcțiunea a lor 2 prezeloși studenți universitari a făcut frumoase progrese. Când ne aducem aminte ce frumos progres au făcut plugarii nostri într'o vreme scurtă, cât astăzi au ajuns să cânte de pe note, ni-se umple sufletul de bucurie. În ținutul nostru acesta e primul cor de plugari. Ar fi de dorit ca în celelalte comune și peste tot în ținutul Năsăudului încă să se facă începutul pe acest teren. Producțiunea noastră se aștepta cu multă curiositate, ca un lucru care pe aici n'a mai fost. Și putem să zicem, că a întrecut toate așteptările.

Programul întocmit în 6 cântece și 3 declamări a fost bine alcătuit. Hora lui C. Porumbescu a fost începutul, ca un cântec care chiamă pe toți la bucurie. Au urmat

apoi „De unde vii tu oare“ de I. Bunescu, „Uite mamă“ de Dima, „Vino lele“ de Vidu, și „Ce vii badeo târzior“. Toate aceste cântece de cor pe 4 voci au fost bine executate, ear' sffrșitul când s'a ajuns la culmea însuflețirii au fost „Bobocel și inele“ de Vidu cu întotdeauna potrivitul final „Rămăi mândră sănătoasă, dar' cu mult mai norocoasă!“ O ploaie de aplause a urmat după fiecare punct. Declamații au fost 3: 2 anecdote de Speranță și o idilă de Coșbuc, predate asemenea bine și cu pricepere.

După producțiune a urmat jocul, care a ținut până în ziua. Deși petrecerea a fost poporală și au luat parte 230 de persoane, totuși a decurs în cea mai frumoasă ordine, ceea-ce numai spre cinste le poate fi sătenilor nostri. Satele din giur încă au fost reprezentate. Inteligența încă n'a pregetat a lua parte și a încuragia ținutul cor. Dintre dnii din Năsăud am văzut pe dl N. Anton, căpitan în pensiune cu stimata-i domnă și domnișoarele surori Ilieș. Fiind un număr însemnat de inteligenți s'a înscenat în o sală mai mică a școalei și petrecere domnească, la care cei de față ne-am petrecut admirabil.

Resultatul material încă a fost mulțumitor. Pe lângă o taxă de intrare bagatelă a rezultat venit curat de 13 fl. 22 cr. Au binevoit a suprasolvi d-nii: Basil Bașota, jude reg. pens. 75 cr., dl Nic. Anton 90 cr., Macedon Maniu 50 cr., Ioan Rusu 20 cr., drd. Aurel Maniu 25 cr., Teodor Drăgan 10 cr., Ilie Onișor 10 cr. și Jos. Diamantstein 10 cr.

Peste tot producțiunea și petrecerea ținerei noastre reuniuni a reușit pe deplin și dorim cât de curând să mai avem petreceri ca aceasta.

Victor.

Examen.

Cuvin, 19 Iulie 1897.

În comuna noastră Cuvin s'a ținut examenul în 8 Iunie st. n. Comuna noastră dela întemeiere s'a bucurat de școala sa, pe care a pus și pune multă grijă. Causa este că dela început a avut învățatori foarte la locul lor. Și în anul acesta învățatorii comunei noastre s'au arătat că sînt vrednici de numele ce-l poartă.

Dimineața s'a ținut examenul la școala de băieți, unde după răspunsurile copilor s'a putut vedea că dl învățator *Dimitrie Popoviciu* este un învățator la locul seu.

Pân s'ascunde după zare;
Și cu ea din sbor se lasă
La părinții ei acasă.

Peste-un cîas și jumătate
La 'mpăratul din cetate,
În frumoasele palate
Era prânz, sêrbare mare,
Rîsuri, cântec, desfătare;
Ear' afară, jos în curte
Dau voinicii cep la bute,
Și pe-a focurilor zare
Frig opt tauri în frigare;
Bêtrânii din vremi cărunte,
Stau cu plosca pe gărunte,
Și 'nălțând-o sus în mână
Pe la toți cu ele 'nchină;
Și la sunet de cimpoi
Prinși la horă doi cu doi
Ficiori mândri și ficioare
Învîrtesc voios la soare
Hora mândră rîzătoare;
Și- 'n palaturi și pe-afară
Pân afund-afund în seară

Curge vinul în păhară,
Beau mesenii, se desfată,
Joacă hora încheiată.

A Ilinei voie bună
Cine poate s'o mai spună?
Lângă dînsa împăratul
Ai fi zis acum că-i altul,
Căci vîzîndu-'i fața eară
Ca de dalba primăvară,
Codrul verde și 'nfrunzit
Se părea c'a 'ntinerit.

A fost față la sêrbare
A Ilinei soră mare;
Ș'a venit cu bucurie
Și soră-sa mijlocie,
Ambele-acum măritate
De 'mpăratul nu departe
Și din voia 'mpărătească
Și din dragoste frățească
A 'mpăratului copile
Au rămas la el trei zile,
Petrecînd cu voie bună,
Povestind multe 'mpreună;

Că surorile când două
Trei, fiind neveste nouă,
Au venit de se 'ntîlnesc
Ear' la sinul părintesc.

Dar' nevestele tustrele
Povestind ele 'ntre ele,
Nu știu cum s'a întemplat,
Și copila de 'mpărat,
Spuind cât ti e de bine
La palatul cel cu zine,
Le spunea dela 'nceput,
Cum în noapte nevîzut
Un străin necunoscut
Din fereastră la zăbrea
De mireasă o cerea;
Ear' a doua zi în zori
În grădina cea de flori,
Cum afla pe mândra masă
Trei veștminte de mîtasă,
Trei gâteli de 'mpărătească;
Le-au mai spus din fir în pîr
Cum 'i-au fost mersul prin cer
La curțile aurite

După amezii s'a ținut examenul la școala de fetițe. Fetițele îmbrăcate frumos ca de sărbătoare abia așteptau ca să înceapă examenul. Răspunsurile au fost foarte bune și respicte.

Se vede, că dl învățător *Vasilie D. Ilișu*, care este din comuna noastră și este încă tânăr, face frumos serviciu școlii noastre.

La examen a fost de față dl protopop *Vasile Beleş*, întreg comitetul parohial, precum și toată inteligența din comună.

La sfârșitul examenului, dl protopop a mulțumit dlor învățători pentru progresul făcut.

Noi de asemenea fiind foarte mulțumiți, le-am poftit mulți ani!

Dăruiască Dumnezeu tuturor comunelor astfel de învățători bravi!

Vieța și faptele

lui

Stefan Vodă

cel mare și bun, domnul Moldovei

1457—1504

de *George Cătană*, învățător.

5. Luptele lui Stefan cu Turcii.-Invingerea Turcilor la Podul Înalt.

Nu peste mult Stefan se încurcă în crunte războaie cu Turcii, cari pe vremea aceea erau foarte puternici. Ei stăpâneau deja mai multe țeri și popoare. Nu e deci mirare, dacă gândul, ce-i frământa necontenit, era ca să supună de nou Moldova, care înaintea lui Stefan li-se închinase. Când își aduceau aminte de viteazul vitejilor de Stefan-Vodă, a cărui veste străbătuse până în Constantinopol, se cam temeau. Dar' cu toate acestea încrezându-se în numărul lor cel mare își cercară norocul. Dorința de a supune dară Moldova de o parte, ear' de alta ura ce o nutrea Sultanul Mohamed contra lui Stefan, pentru-că acesta cutezase a ataca un prietin bun al seu, adevărat pe Radu, îl întărită și mai mult și-l înverșună împotriva lui Stefan. Stefan știa bine aceasta de aceea căută a întări legături de prietinie cu Ungurii

și Polonii, cari și ei erau neodihniți, văzând bălaurul cel mare, ce căuta să înghiță întreg Apusul.

Între acestea Sultanul Mohamed trimise vorbă lui Stefan să-i dea cetățile Chilia și Acherman, să-i plătească darea ce Petru-Vodă se îndatorase a o plăti, și îl pofti totodată pe Stefan, să vină înaintea sa, ca un domn supus ce este. Dacă nu va îndeplini aceste dorințe, Sultanul îi spuse că va trimite o mare armată în Moldova. ¹⁾ Stefan nu îndeplini nici una, nici alta din dorințele Sultanului, ci își găti armata și aștepta pe păgân treaz și cu arma la picior.

Sultanul văzând aceasta nu întârziă a trimite oastea sa în Moldova. El trimise pe Soliman Pașa, pe Alibeg și Scanderbeg și alți Pași vestiți cu 100.000 de turci. ²⁾ Stefan avea numai 40.000 ostași, dintre cari partea cea mai mare erau țerani și lucrători de pământ ³⁾ apoi 5.000 Sécui și 2.000 Poloni sub conducerea lui Bucesky. Cu această armată ajunse Stefan din sus de Văslui și căută a se măsură cu puterea cea mare a Turcilor. Moldova întreagă era în vestminte de doliu; locuitorii posteau. În toate bisericile se făceau rugăciuni către Dumnezeu ca să-i scape de păgâni. Popoarele creștine din Europa erau îngrijate și toți aveau ochii îndreptați spre Stefan și așteptau mântuirea numai dela dînsul.

Stefan știa că la câmp deschis mulțimea Turcilor i-ar face multă stricăciune, de aceea caută locul cel mai potrivit unde armata cea mare a Sultanului și în deosebi călărimea turcă, care era inima armatei, nu putea nimica folosi. Stefan mai puse de arse toate

¹⁾ Dlugos.

²⁾ Dlugos și Michovsky și după ei Ureche arată că erau 120.000, afară de Tătari și de Munteni sub Laiot Basarab, care trecuse în partea Turcilor.

³⁾ Dlugos.

Cu frumseți ne mai grăite:
Spus-a fata de împărat
Cât 'i-e traiul desfătat
La sin dulce de bărbat,
În grădina zorilor,
În locașul florilor,
Unde dînsa 'mpărătește
Și cu gândul cât gândește
Ori-ce dor 'i-se 'mplinește;
Cum vine prânzul ori cina
Abia face semn cu mâna
Și se 'ntind bogate mese,
Și cu zinele-'i alese
Trăesc lumea 'n voie bună
Desfătându-se 'mpreună,
Închinând și veselind,
Făcând risuri și glumind,
Resfătându-se cu traiul
Neschimbând lumea cu raiul.
— „Dar' amar și vai de mine!
„Ce folos de-atâta bine?“
Rupse fata în suspine,
„Dacă 'n față nu mi-'i dat
„Să-mi vîd dulcele bărbat,
„Căci iubitul meu la mine
„Pe 'ntunec noaptea vine,

„Și cu noaptea ear' se duce
„Zi la min' să nu-'l apuce.
„Sara-acasă când sosește,
„Și 'n porți de-aur se ivește
„Focu 'n curți se potolește,
„Și 'n cenușe-'i se 'nvolește.
„Ear' luminele pe masă
„Mi-se sting când intră 'n casă;
„Vai! și mie nu 'mi-e dat
„Să-'i vîd fața luminat!
„Chipul lui să 'l privesc
„Dorul să 'mi-'l potolesc!“
Numa-atât le trebuiră
La surori, de auziră,
Și de loc se nădăiră
Că-al Ilinii dalbă-floare
Mire dulce-'i mândrul soare,
Cu menire călătoare,
Ziua 'n cer să 'mpărătească
Lumile să strălucească,
Noaptea 'n valea pămîntească
Cu dînsa să se iubească;
Însă 'n fața lui cerească
Om nu poate să privească.

(Va urma.)

satele pe unde avea să treacă Turcii, arse toate erburile, sămănăturile și întări toate intrările și eșirile țerii.

Turcii intrând în Moldova nu aflară nimic din ale mâncării, ei flămânziseră grozav și nefiind deprinși cu frigul, căci era iarnă mureau cu sutele. Căii lor asemenea mureau de foame. Provisiunile ce le așteptau din Țeara-Românească numai veneau. Ei pricepură cauza, de aceea trimise Soliman șapte Pași și un număr însemnat de oaste ca să deschidă drumul provisiunilor. Dar' când ajunseră ei la o strimtoare, oastea lui Stefan se aruncă asupra-le și-i ucise până la unul. Apoi puse în mai multe rînduri mâna pe provisiunile Turcilor, cari mureau de foame și se aflau în cea mai mare desnădejduire. Soliman înaintase până în dreptul Văsluiului. Stefan cum am zis mai nainte, știa că la câmp deschis Turcii i-ar fi făcut multă stricăciune, de aceea își concentră armata pe șesul unde se întâlnesc trei părăuri: Rahovățul, Bêrladul și Văsluețul, lângă Podul-Înalt. ⁴⁾ Pe partea dreaptă și cea stîngă a șesului Stefan așeză câteva sute de țerani prin păduri cu trimbițe și buciume. Ei aveau poruncă că la un semn dat să facă larmă mare ca să crează Turcii că vin oștirile lui Stefan din toate părțile și să-i ducă astfel în rătăcire. Sentințele lui Stefan așezate pe deal îl vestiră că Turcii se grămădesc tot mai mult în lunca cea strîmtă, care cu cât mergeau înainte, cu atâta devenea mai îngustă și mai mocirloasă.

Oastea lui Stefan era astfel așezată: În aripa dreaptă erau Sécuii și o parte mare din țeranii Moldovei, apoi câteva steaguri de dorobanți, panțiri și călărași; în aripa stîngă erau toporașii înarmați cu săcuri, codrenii numiți »peptul țerii«, pentru-că aveau datoria să apere Moldova de Tătari, mai erau apoi vînătorii și săgetașii.

În mijloc erau cei 2.000 de Poloni, curtenii, fruntea călărașilor, tunurile și boerii cu militarii lor. Ei erau apărați de bălțile luncii și așezați astfel, încât Turcii nu știau nimic. Turcii osteniți de drum abia să mișcau prin lunca mocirloasă și plină de bălți și rîturi, ear' cele 100 și mai bine de tunuri grele numai cu mare greutate să mișcau înainte. Nu departe de oastea lui Stefan Turcii se așezară spre a se odihni.

(Va urma.)

⁴⁾ Podul acesta se află și astăzi în satul Căntă-lărești (jud. Vaslui) e zidit de piatră și foarte solid. Pe el se află o inscripție care arată că e făcut de hatmanul Gavril fratele lui Vasilie Lupul în 1636. Poporul de prin pregiur numește acel pod, »podul lui Stefan-cel-Mare«, de unde se deduce că hatmanul Gavril nu l-a făcut de nou, ci numai va fi reparat o construcție veche. A. D. Xenopol Istoria Românilor volumul II., p. 323.

Hora dela Plevna.

— Vezi ilustrația. —

Mari și hotăritoare au fost luptele Românilor de pe câmpiile Bulgariei, în anul 1877. Ele au adus neafermarea țerii și astfel s'a deschis calea de înaintare a neamului nostru.

Soldații români s'au purtat brav și vitejește, încât au pus în uimire lumea întreagă.

Nimic nu arată mai bine curagiul și nepăsarea Românului, ca aceea, că soldații în fața cetăților *Plevna* și *Grivița*, când moartea sta la pândă, erau veseli și când aveau vreme se dedeau jocului, încingeau câte o *horă* mare și frumoasă, de gândea că ești în țeară, și nu pe pământ dușmănesc. Ilustrația noastră ne arată o astfel de horă, *hora dela Plevna*, despre care a cântat și *Alexandri* astfel:

Ziua, noaptea glonții plouă,
Tot pământu-i ud de rouă.
Nu e rouă din senin,
Ci e sânge de creștin.

Las' să ploae ca din nori.
Trageți hora, Roșiori!

Eaca mă!.. din parapete
Vine-o scroafă ca să fete ²⁾
Opt godaci și un godăcel,
Toți cu botul de oțel.

Las' să fete mii de mii..
Trageți hora, mei copii!

Ne-a veni și nouă odată
Zi de plată și răsplată
Să-l aducem la aman
Pe Gaziul de Osman.

Vie!... ura!... la Balcani!
Trageți hora, mei Curcani!

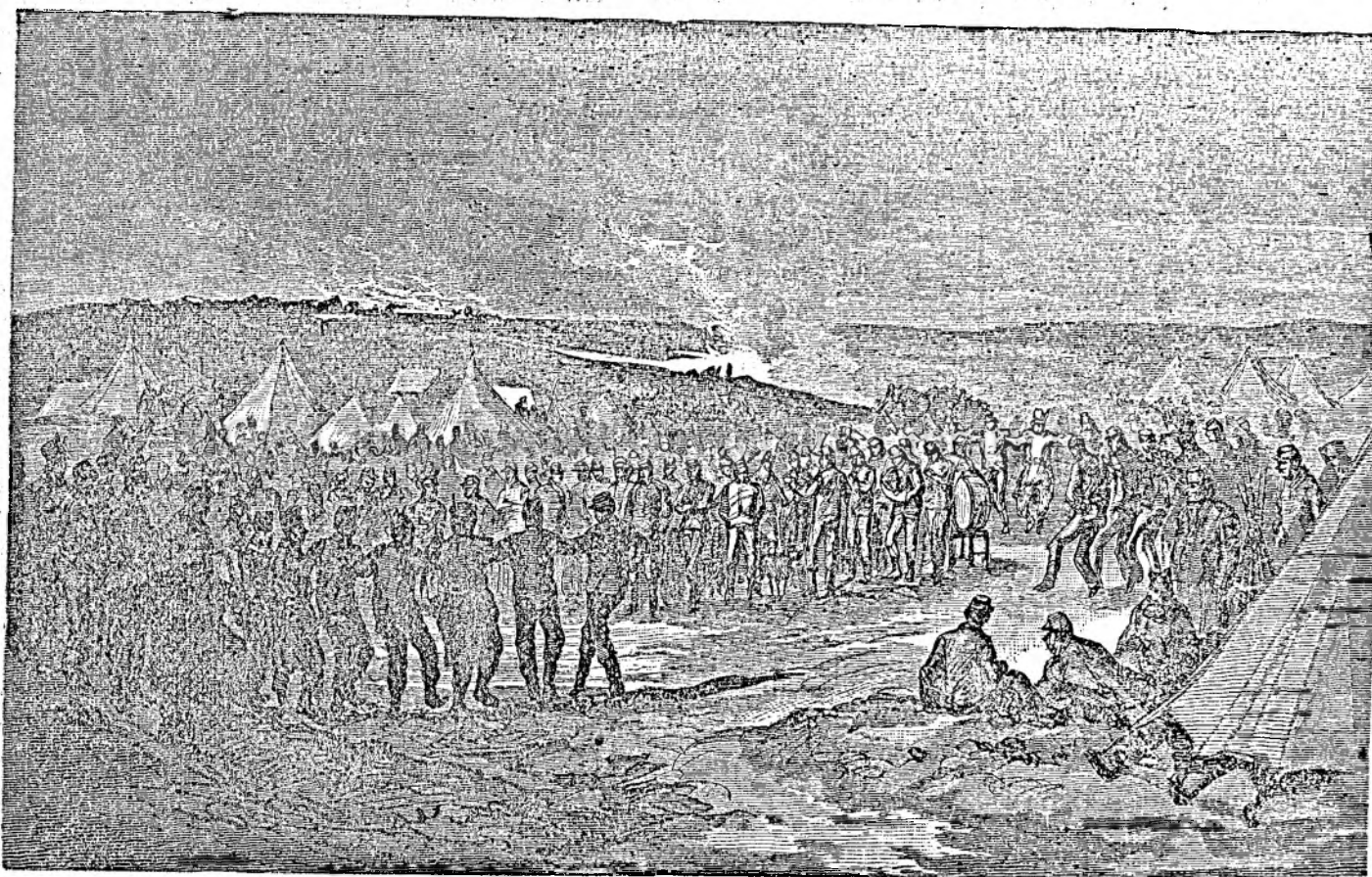
PARTEA ECONOMICĂ.

Cum se facem preț bucatelor?

În anii cei buni, tocmai pentru-că sânt bucate din greu, prețul lor e de batjocură; dar' și în anii cei răi, între cari se poate număra cu tot dreptul și anul de față, încă sânt puse lucrurile astfel la cale, ca bucatele să n'aibă preț.

Și cine o face aceasta? Cine lucră atât de fără milă, ca munca cea grea a plugarilor să nu fie răsplătită după vrednicie?

Sânt speculanții dela bursă, indeosebi Jidanii cu averi de milioane, cari învîrt lumea după-cum le vine la socoteală și intru nimica le este lor de soartea

Hora dela Plevna.

Colo 'n Plevna și 'n redute
Stau păgânii mii și sute,
Stau la pândă tupilați
Ca zăvozi de cei turbați.

Las' să șeadă mari și mici..
Trageți hora, mei voinici!

Sus, în tabăra turcească
Dat-a tusa măgărească.
Răpciugoșii crunt tușesc, ¹⁾
Cu ghiulele 'n noi stropesc.

Las' se crape, mici și mari..
Trageți hora, mei tunari!

Jos în vale, pe câmpie,
Baș-Buzuci de căsăpie
Și Cerkezi merei cumpliți
Rup cu dinții din răniți.

Las' să rupă... rupe-'i-ași!
Trageți hora, Călărăși!

Cât e negru, cât e soare
Moartea șede pânditoare
Și prin șanțuri și prin ripi,
Și tot bate din aripi.

Las' să bată până mâni..
Trageți hora, mei Români!

Vorbe înțelepte.

— Una la săptămână. —

Mântuitorii.

E dat de Dumnezeu, ca în impregiurările cele mai grele să se ivească apostolii cei mai jertfitori cauzei unui popor, cari prin focul cel ceresc al minții luminate și inimii nobile, aprind nădejdea de mântuire în oamenii asupriți.

S. C.

plugarilor, atât de greu certați de Dumnezeu în acest an.

În timpul din urmă acești speculanți au născocit și lăjit faima, că în Rusia, în țările balcanice, în America și în alte părți sânt bucate berechet; ceea-ce însă nu e adevărat, pentru-că anul acesta a fost mai mult sau mai puțin rău peste tot pământul.

Prin vestea aceasta însă au isbutit să noteze la bursă prețul grâului cu 50 cr. mai scăzut la măsura metrică, decum a fost de câteva zile mai înainte. Astfel numiții speculanți, având legături cu speculanții de bursă din toate țările și avându-și și agenții (Increzuții) lor în toate orașele, unde sânt piețe mai vestite de bucate, se pun și cumpără îndată după secere grâul și altele cu preț scăzut și anume

¹⁾ Răpciugoșii crunt tușesc. Ostașii noștri dau porecla de răpciugoși tunurilor turcești.

²⁾ Vine-o scroafă ca să fete. Adecă o bombă.

cu cel făcut de ei pe cale meșteșugită, ca acolo mai târziu să capete prețuri mult mai mari. Căci prețul bucatelor, în acest an nemai pomenit de rău, trebuie să crească. Și ar crește mai virtuos, dacă plugarilor le-ar da mâna să se țină la preț ridicându-se chiar până la zece fl. de maja metrică (2 fl. de ferdelă), rămânând cu chipul acesta câștigul plugarilor — și așa destul de lipsiți — și nu celor-ce se îmbuibă în de toate.

Că prețul bucatelor are să crească ne putem încredința și numai asemănând după datele luate dela bursă, prețul lor înainte și după seceriș în cei 4 ani din urmă:

	1893	1894	1895	1896.
În Iunie	8.73	7.33	7.27	6.82
" Iulie	8.26	7.02	6.88	6.41
" August	7.70	6.60	6.30	6.17
" Septembrie	7.63	6.43	6.42	6.08
" Octombrie	7.55	6.56	6.62	6.19
" Noiembrie	7.70	6.67	6.91	6.26
" Decembrie	7.54	6.78	6.89	6.37

În toți acești patru ani, între prețul din Iunie și Septembrie, se arată o deosebire de trei pături de floren și cu atât mai mare trebuie să fie deosebirea în acest an rău. Cei-ce își vor vinde bucatele îndată după secere, vor căpăta cu 1—2 fl. mai puțin de maja metrică, ca cei-ce le vor vinde mai târziu, pe iarnă sau în primăvară. Ear' aceasta e o pierdere mare, pierdere de milioane, — pentru economi, cari de abia așteaptă să vină secerișul, ca să vândă bucate pentru a-și plăti dările, cametele după banii împrumutați de pe la bănci și altele.

Tocmai de această strimtoare, în care se află economii după secere, se folosește ceata speculanților, de cari am pomenit, venindu-le în ajutor și executorii de dare ai statului, cari amenință a le vinde bucatele prin licitațiune cu un preț de batjocură. De groaza acestora și împinși de alte trebuințe nenumărate, cei mai mulți economi își lapădă, așa zicând, bucatele îndată după secere; măcar-că e mai pre sus de ori-ce îndoală, că în acest timp bucatele au prețul cel mai slab.

Căci în cei mai mulți ani, ferdela de grâu de abia se vinde după secere cu 70—80 cr.; ea' primăvara e totdeauna cel puțin cu 20—30 cr. mai scumpă decât după secere. (Va urma.)

Pășunile.

Afară de locurile de arat și de fânețe fiecare comună are și locuri de pășune, unele au chiar sute de jugere. De nimica însă nu se poartă grije mai puțină decât tocmai de pășuni. Ele sunt lăsate în paza Domnului și nimănu nu-i plesnește prin minte, că doar' și ele ar avea lipsă de îngrijire deosebită.

Unele locuri de pășune sunt apătoase, crescând pe ele papură, pipirig și alte plante de apă. Altele sunt încreșcute cu tot felul de mărăcini, laptele cănelui,

mușchi ș. a. plante nefolositoare, cari cuprind deageaba locul plătit cu multă dare; ear' vitele, ce pasc pe astfel de locuri, mai totdeauna sunt slabe.

Comunele noastre n'au venit încă la ideea (gândul), că pășunile încă trebuiesc cultivate mai ca și fânețele, dacă e, ca în aceste timpuri grele să putem da mai cu spor înainte. Căci, în adevăr, nu e lucru neînsemnat, cum se țin în cea mai mare parte a anului (6—7 luni) animale de casă, silite a-și țiri vieța pe pășuni cu totul neîngrijite.

E peste ori-ce îndoală, că economia ar fi împreună cu mai mult câștig, dacă pășunile băltoase s'ar prevedea cu canale (șanțuri) de scurgere, prin ce firea locului s'ar schimba, producând ierburi mai bune și mai nutritoare.

Bine le-ar prinde pășunilor, dacă din când în când s'ar grăpa cu grapa pentru mușchi, prin care lucrare deosebena se schimbă natura ierburilor, stîrbindu-se mușchii. Că e tare folositor ca și mărăcinii și laptele cănelui încă să se stîrpească, cine se mai poate îndoi?

Dar' la câte comune nu sunt pășuni foarte extinse, fără de a fi în apropiere rîuri sau arbori, unde vitele să se răcoască în căldurile cele mari? Aici se poate ajuta, sădind pășunea giur împrejur cu acății, plopi, sălci și mai cu seamă cu frăgari, plantând de aceștia chiar și în lăuntru ei, pentru-ca vitele să aibă umbră și răcoare în timp de lipsă; ear' pentru adăpat unde lipsesc rîurile să se facă fântâni și troace în număr de ajuns.

Udatul pășunilor trebuie să se lasă în grija lui Dumnezeu, ear' gunoarea o fac vitele, cari pășunează.

Un rău mare e, că în multe locuri pasc pe apucate, fără nici o rîndială, vite cornute, cai, oi ș. a., ear' vitele de jug n'au ce mânca și mai pier de foame, chiar în timpul, când ele ar trebui să fie mai bine hrănite.

Acestui rău i-se poate ajuta, împărțind între locuitori o parte din pășune, ce e de a se face prin un pricepător adus anume spre acest sfîrșit. Părțilele, ce i-s'ar veni fiecăruia, ar trebui arate și sîmestate cu luțernă, trifoiu, mărăriche și altele.

Cu chipul acesta economii nostri ar produce mult nutreț, cu care s'ar putea ține în grajd vitele de jug și peste vară și încă mult mai bine; căci vitele minate toată ziua, noaptea ar mânca pe odichnă nutreț bun fără a fi silite să umble în ruptul capului după hrană în nopțile scurte de vară, pe pășunile aproape sterpe, ca apoi a doua zi des-de-dimineață să fie puse flămînde din nou la muncă grea. Astfel, pe lângă altele, ar mai fi și acel câștig, că s'ar produce

mult gunoiu, de care toți economii duc lipsă.

Altă parte a pășunii se poate și trebuie să se țină pentru animalele mai mici, cari nu se pun la lucru, între cari, și pentru oi.

Dar', la toată întemplantarea, e timpul, ca să ne gândim mai înadins și la cultivarea și, peste tot, la îngrijirea cum se cade a pășunilor, cari au fost și sînt socotite ca și *cenușotca* din poveste.

Bunul econom să nu-și uite că una trebuie să o facă și cealaltă să n'o lase, pentru-că numai așa poate să dea înainte.

Mașină de secerat.

Seceratul grăului este lucrul cel mai greu, mai grabnic și mai de preț în economie. De aceea, pe timpul acela lucrătorii totdeauna sînt cu mult mai scumpi, ca pe timpul altor lucruri. Seceratul nu se poate amîna, ca alte lucruri economice, de oare-ce lăsându-se holdele să se coacă prea mult, se pot scutura o parte însemnată a grăunțelor din spice.

Grăul de vînzare și cel pentru trebuințele casnice e bine dacă se seceră mai în pîrgă, pe când cel de sîmîntă trebuie lăsat ca să se coacă mai bine, ca să nu poată fi cuprins de tăciune.

Cea dintăiu unealtă pentru secerat a fost și mai este până astăzi, pe cele mai multe locuri, secerea, cu care un lucrător harnic poate secera pe lângă puțină strgîntă cam 4—5 clăi de câte 20 snopi pe zi. În timpul din urmă secerea a început a fi înlocuită cu coasa cu greblă, cu care același număr de lucrători pot secera, adică costi și lega de două și de trei ori mai mult ca cu secerea.

Între mașinile de secerat cele mai bune sînt acelea, cari leagă totodată și snopii. Legatul snopilor e bine dacă se poate face cu legătură de paie sau sfoară, ear' nu cu sîrmă, pentru-că sîrma neputîndu-se tăia așa iute ca sfoara cu ocaziunea îmblătitudinii, poate să meargă și în paie și cu acestea în stomacul animalelor, cărora apoi le-ar putea cauza dureri foarte mari, dacă nu cumva chiar și moartea, pe când sfoara, și dacă ar trece în paie, nu este așa de primejdiosă.

Americanii și Englezii, ca mai practici întru toate, au introdus de mult mașina de secerat în economie. În timpul din urmă s'a introdus și pe la noi în economiile mai mari, și rezultatul e, că lucrătorii au început a se mai lesni pe timpul secerișului pe atari locuri. Dar' până când se va introduce pretutindenea, vedem că pe la noi chiar și guvernul cugetă la înlesnirea și ușurarea secerișului, proiectînd eliberarea ostașilor activi pe timpul acela.

Pentru micii cultivatori, cum sînt și la noi în Ungaria partea cea mai mare a locuitorilor, mașina de secerat nu se poate aplica cu isbîndă din cauza parcelelor prea mici. Pentru asemenea cultivatori va rămîne încă mai mult timp tot secerea simplă și coasa cu greblă ca instrumente de secerat, pe cari vor trebui să le pună totdeauna de vreme și cu multă strgîntă în lucrare, dacă voesc ca roadele lor să nu se risipească de-a gata pe cîmp.

Prăsirea galițelor.

(Urmare.)

Este corăspunzător, ca să punem în coteț mai multe cuiburi de ouat, când apoi găinele cunoscându-și cuibul vor oua tot în acela și când și noi prea ușor vom putea ști, că ouele dela care găină își trag obârșia. Puii, care se desvoaltă din germen erezesc de regulă atât mărimea și culoarea, cât și forma din afară a animalelor bătrâne.

De multe-ori însușirile cocoșului se arată la pui mai mult ca ale găinei, când adecă cocoșii sunt mai în putere și mai bine nutriți, pe când la cocoși mai bătrâni se desvoaltă în pui mai mult însușirile găinilor.

Pentru prăsirea rațională sunt a se alege ouele numai dela acele găini, cari au însușirile cerute în gradul cel mai mare. Galițele de prăsilă au să fie deplin sănătoase, cu trup frumos desvoltat, osul pieptului nu e iertat să fie strîmb, trebuie să aibă coadă albă, să n'aibă picioare sau unghii schilave, creasta lor trebuie să fie fără scăderi și trupul bine împanat.

Numai în cazul acela putem căuta că prăsilă va erezi însușiri bune și folositoare, când cel puțin la 2—3 ani vom schimba cocoșul.

În oul rodnic se desvoaltă ființa viețuitoare, din căldura ce o are cloca în sânge și în trup și din influența aerului și a umezelei. Când căldura aceasta o capătă oul dela o galiță clocoitoare, atunci se numește aceasta clocire naturală.

Când însă căldura aceasta se desvoaltă prin un aparat chemic, atunci se numește clocire artificială sau de mașină. Încă Romanii cei vechi întrebunțau mașina de clocire și dela ei încoace prăsitorii tot mereu se nisuesc a perfecționa mașinile acestea, totuși n'am ajuns încă acolo, ca mașinile de clocire să poată fi întrebunțate cu succes recerut. Clocirea artificială recere mai mult spațiu, este prea scumpă și sunt a se procura multe recuisite, ba pe lângă asta trebuie să desvoltăm și o grije și osteneală mai multă, lucruri de cari la clocirea naturală n'avem lipsă, ba și rezultatele clocirii artificiale nu sunt așa sigure ca ale clocirii naturale.

Prăsitorii nostri fac foarte bine, dacă vor fi conservativi în această privință, căci găinile sănătoase și bine desvoltate în trup și îndeosebi curcile sunt mai acomodate ca cele mai bune mașini de clocit. Mașinile cele scumpe de clocit după eșirea puilor nu se pot întrebunța la altceva și așa banii puși în ele formează un capital mort, pe când clocile le putem valora ori-și-când.

La alegerea ouălor avem să purtăm mare grije, ca să punem în cuib

de acele, care le căpătăm dela o galiță blândă, familiară și despre care putem presupune, că rămâne până la capăt pe ouă și-și va îngriji puii. Insușirile acestea bune le are cloca mai mult decât altele, ceea-ce atîrnă mult și de specialitate, de care se ține. Experiența ne învață, că găinile de rînd, cele italiene și spaniole clocesc rare-ori și în tot cazul nu de timpuriu, pe când Cohinchina, Bramaputra, Langshan și Plymout Roks, cele italiene și corciturile lor clocesc deja primăvara și peste an de mai multe ori. Îndată-ce găinile acestea ouă, dela 15—20 ouă capătă voe de clocit.

În tot cazul avem să punem la clocire nu numai galițe deplin sănătoase și în putere, care nu sunt pline de păduchi și strepede (scari). Vermetul îl capătă dela cloca puii, când apoi acela se înmulțește în măsură mare. Dacă observăm, că galița e atacată de vermet, avem să-l omorîm prin praf de verme și numai după ce ne-a succes a-i depărta sau omori, s'o punem pe ouă.

Regulele naturii ar recere, că pentru înmulțirea și răspândirea galițelor ouele să se pună sub cloca tot de același soi și adecă ouele de găini sub găini, cele de rațe sub rață. Împregiurări deosebite și relațiuni economice ne silesc însă, ca să ne abatem dela calea aceasta naturală și așa de multe-ori sîntem siliți ca d. e. să punem de multe-ori ouele de rață spre clocire sub găini, căci atunci căpătăm deja de timpuriu pui de rațe, ear' ratele nu sînt reținute prin clocire dela ouatul mai departe, pe lângă aceasta clocele de rațe conduc puii lor prea de timpuriu în apă, când apa nu este încă destul de caldă.

Juliu Bardosy.

(Va urma.)

Teiușana.

Noua societate de negoț română.

Este cunoscut cetitorilor nostri, că bravii fruntași din Teiuș au pus la cale întemeierea unei însoțiri de negoț română, void să deschidă în Teiuș o *bolta*. Ideea aceasta, atât de norocită, începe a se întrupa. Dând mai la vale, cele ce ni-se scriu din Teiuș, nu putem să nu îndemnăm pe țeranii nostri mai cu dăre de mână a cumpăra acții de-ale noiei însoțiri, cari bune câștiguri le vor aduce.

Eată ce ni-să scrie despre noua însoțire *Teiușana*:

Fruntașii Români din Teuș și giur au făcut deja pregătirile pentru înființarea unei societăți comerciale în Teuș, acest centru al văii Murășului, și au exmis următorul Prospect:

Interesele vitale desbătute în conferința prealabilă ținută în 2 Maiu a. c. în Teuș ne-au încurajat să înființăm o societate comercială sub firmă „*Teiușana*” în Teuș, cu

scop de a desvolta comerțul spre acoperirea tuturor lipselor populațiunii din loc și giur.

Societatea se înființează cu un capital de 20.000 coroane, împărțit în 400 acții de câte 50 coroane.

Pentru subscrierea acestor acții se exmite prospectul present.

Subscrierile se fac pe listele alăturate, ear' ca ultimul termin de subscriere se fixează ziua de 31 August 1897.

Ca societatea să-și poată începe cât mai curînd activitatea, se plătesc de acție la subscriere câte 20 coroane, ear' după îngreșmirea firmei dela provocarea direcțiunii în decurs de 30 zile 10 coroane la fiecare acție. Restul se va plăti la terminul ce-l va fixa direcțiunea. Se poate plăti însă și întreg prețul acțiunii, sau mai multe rate deodată.

Ca spese de fondare se plătesc la subscriere de fiecare acție câte 2 coroane. Plățile se pot face la N. N., care va fi obligat lista cu subscrieri dimpreună cu banii încasați numai decât a o transpune la adresa dlui învătător *Corneliu Crișan* în Teuș, care din când în când va fi obligat a-i depune la institutul „*Julia*” din Alba-Iulia.

Dacă s'ar subscrie mai multe acții decât 450 bucăți, va urma reducere în proporție cu acțiile subscribe, eventual adunarea generală constituantă va decide urcarea capitalului social de 22.500 coroane.

Fundatorii nu-și rezervă dreptul de a denumi direcțiunea pe cei dintăiu trei ani.

După terminarea subscrierilor se va convoca adunarea generală constituantă, ear' convocarea se va publica în ziarul „*Tribuna*” și „*Foia Pop*” din Sibiu. Membrii subscriși au a se supune în toate normativelor statutelor, ce se vor stabili în adunarea generală constituantă.

Afacerile interne se conduc prin direcțiune și se controlează prin comitetul de supraveghere. Ca organe executive sînt: directorul, conducătorii și ceialalți funcționari cari se denumesc din partea direcțiunii după trebuință, ear' directorul se alege de adunarea generală în înțelesul statutelor.

Teiuș, în 12 Maiu 1897.

Stefan Crișan, proprietar, învăt. emeritat, membru al direcțiunii „*Julia*” etc.; *Georgiu Serb*, paroch; *Efrem Rațiu*, proprietar; *Gregoriu Pop lui Alexandru* cantor și proprietar; *Artimon Blașian*, *Alexandru Velican*, avocat; *Stefan Balan*, proprietar; *Gavrila Rațiu*, proprietar; *Stefan Bretoiu*, teolog absolut; *Cornel Crișan*, învătător gr.-cat.

Noi nu putem decât să recomandăm cu căldură spriginirea acestei întreprinderi chemată să deie Românilor comerț românesc, și să-și scape de străini.

„Inființarea acestei societăți, umple un gol simțit în întreg giurul acesta, care este curat românesc. Comuna noastră, o veche colonie grănițerească, de voe de nevoe susține în piața sa vre o 10 prăvălii străine — dintre cari 8 sînt jidovești, — unde când întrii împins de necesitate pentru a te provede cu cele de lipsă, pe lângă marfa cea rea și scumpă, trebuie să mai suferi și ironiile acestor îmbuibăți străini, dedați a trăi din sudorile bietului nostru popor.

Prin înființarea „*Teiușanei*” sperăm, că lucrurile se vor schimba în timpul cel mai scurt.

Comuna noastră ar fi curățită de aceste lighioane și aruncându-și spoeala, în care s'au învîlit acești venetici, și-ar recăștiga coloritul cel adevărat românesc.

Locuitorii din comună și din giur ar fi în plăcuta poziție de a-și cumpăra articoliile cei mai buni cu prețurile cele mai moderate, de oare-ce nu specula, nu rîna de câștig ne conduce, ci adevărata iubire a poporului.

După este dar' chemarea societății »Teușana«: »morală și materială«.

Sperăm, că grăbi-se-vor toți cei chemați a o sprijini, subscriind cât mai îngrabă acțiunile de lipsă pentru a-și putea începe activitatea cât mai curînd, spre care scop s'au și împărțit prospectele și listele de subscriere.

C. C.

Știri economice.

Noue căi ferate. Sînt în proiect de a se face următoarele linii ferate: Pe *Câmpie* între Cluj și Oșorheiu, rămurindu-se dela *Aphida* și trecînd prin următoarele locuri: *Călian*, *Ghiris*, *Mociu*, *Șarmaș* (unde este stațiune) apoi *Velcheriu*, *Pogăceaua*, *Band* și *Medeș-falău*.

— În *Munții-Apuseni* între *Turdă* și *Câmpeni*, pe valea *Arieșului*, apoi dela *Câmpeni* la *Brad*, dela *Brad* la *Ilia* și dela *Zlatna* la *Abrud*.

Guvernul a dat voe unor întreprinzători de a face lucrări pregătitoare pe aceste locuri.

Legătura căilor ferate române.

Din răspunsul ce l-a dat zilele trecute în dieta Ungariei ministrul de comerț *Daniel*, la interpeleția deputatului *Melzl*, privitoare la legătura căilor ferate române dela pasurile *Ghimeșului* și *Turnului-roșu*, aflăm, că lucrările căilei ferate din pasul *Ghimeș* s'au început în România și vor fi sfîrșite în anul 1898. Facerea căilei ferate dela *Călimănești* la *Turnul-roșu* este numai în stadiul de proiectare și nu va putea fi sfîrșită înainte de 1899.

Causa întîrzierii sînt greutățile locului, pe unde trebuie să se construească aceste linii, ca să se facă legătură cu căile ferate ungare.

Transport de miei. Ministrul de agricultură face cunoscut, că nu e iertat a transporta spre vînzare miei și iezi mai mici de 3 săptămîni. S'a întîmplat adecă, că s'au trimis la Viena miei și iezi de tot mici și au fost respinși, păgubindu-se astfel trimițătorii. Pentru aceasta a dat ordinul ministrul de agricultură.

Berea. Foia berarilor, cu numele *Gambrius*, dă date interesante despre fabricarea berii. Astfel în Austro-Ungaria sînt 1725 de fabrici de bere. Peste tot în anul 1896 au fost 42.848 de fabrici în toate țările, în cari s'au fabricat 232,207.788 de hectolitri de bere.

Cele mai bune pășuni. Directorul școlii de agricultură din Bern (Elveția) Dr. *Andereck* a scris acum de curînd o carte despre munții Europei, din punct de vedere economic. El susține, că din toată Europa la noi în *Maramureș* sînt cele mai bune pășuni. El a fost în persoană prin munții *Maramureșului* și a aflat, că în *humă* (pămînt negru) și în *păraie* sînt nelintrepuți și din pricina aceasta iarba nu se uscă. Vitele, cari petrec aici cîteva săptămîni, se întăresc și sînt scutite împotriva ofitei.

Lăcuste în Argentina. Foia engleză *Times* are știrea din Argentina, o țară în America de mează-zi, că în ținutul *Santa-Fè* și în alte părți ale Argentinei s'au ivit roiuri mari de lăcuste.

Din traista cu povețele.

— Răspunsuri. —

Domnului Ioan Martin în Ocna-de-fer. Reclamație trebuie să se facă pentru aceea, ca se rămîni tot la rezervă și să nu fi trecut la trupele regulate. Ai cătănit, e drept, însă numai două luni, nu atîta cît cătănesc cei dela trupe. De aceea, nu te împotrivi, ci lasă să-ți se facă reclamația, că se face în interesul d-tale.

Dlui M. R. în Bruznic. Notarul nu are drept să vă oprească a vă face singuri documentele de cari aveți trebuință, atunci, dacă nu se fac pe plată, ci în mod gratuit, din facere de bine. Oprirea lui se poate extinde numai asupra acelor, cari lucră pe plată, și îl scurtă pe dînsul în venit. Dacă vă oprește și pe viitor, dați plînsoare la comitat, ear' de veți primi răspuns rău de ac'o, dați jalbă la ministrul de interne din Budapesta.

Abonent Nr. 2218. Lăsămîntul din întrebare, are să-l primească mama copilului, nime altul. Faceți inventar și act de moarte la comună (nota) și pe baza lor cereți să se pertracteze lăsămîntul prin notaru' public.

Îndreptar

pentru întemeierea însoțirilor de cumpătare împotriva beuturilor spirituoase lucrat de

Gavriil Aluaș,

învîțător și notarul însoțirii de cumpătare din Babța.

Formulare.

2 Protocol

Luat în adunarea locuitorilor, din Babța la 4 Februarie, 1894 s. n. în cauza înființării unui fond de bucate. Fiind de față cei înscrîși de membrii ai »Societății de cumpătare« afară de *Ioan Blidar*, *Ioan Bran v.*, *Ioan Buda* și *Chirilă Deac*.

Se constituie adunarea alegîndu-se de președinte adhoc *Petru Pop*, ear' de notar *Gavriil Aluaș*.

1. Președintele, după o vorbire interesantă, accentuînd în aceea folosul unui fond de bucate, declară ședința de deschisă.

Ad. 1. Vorbirea președintelui se ascultă și primește cu în-sufletire.

2. Notarul *Gavriil Aluaș*, după o vorbire scurtă și bine motivată, propune următorul proiect de statute spre primire. A se vedea la începutul »Îndreptarului«.

Ad. 2. Proiectul de statute s'a cetit și primit cu cea adaugere la §. 2, că cine va voi poate depune și mai mult de 2 merțe mălaiu, la dividendă însă vor fi egali celor-ce au depus numai 2 merțe, decizîndu-se, că încă în anul acesta să se înființeze acel fond.

3. Președintele propune alegerea unui curator și a unui controlor precum și a unui comitet, cari să manipuleze acel fond până la aprobarea statutelor.

Ad. 3. Propunerea președ. se primește și se aleg cu unani-

mitate: *Stefan Blidar* de curator, *Mihaiu Micle* de controlor, ear' membri în comitet: *O. d. Petru Pop*, *Gregoriu Bălaș*, *Teodor Pop*, *Ioan Buda Gl.* și *Gavriil Aluaș*.

4. Notarul *Gavriil Aluaș* propune, ca deocamdată podul chiliei învățătoresci să se folosească de grănar pentru acest fond.

Ad. 4. Propunerea se primește și decide, ca podul din chestiune să aibă un părete de lațuri de cătră podul școlii, ear' ușa să fie provîzută cu două incuietori, ale căror chei una să fie la curator, ear' cealaltă la controlor și până în 18 Februarie atît păretele, cît și incuietorile să fie în rînd.

5. Președintele face întrebarea: cînd se se depună acele bucate?

Ad. 5. Se decide, că în 18 Februarie fiecare să aducă bucatele.

6. *Traian Brîndușan* propune, că cei-ce voesc a depune bucate, în adunarea de astăzi să se insinue.

Ad. 6. Propunerea domnului *Brîndușan* se primește și se insinue pentru depunere următorii: *O. d. Petru Pop* cu 6 merțe mălaiu, *M. On. d. Stefan Pop* cu 4 merțe, ce se primesc cu urări de »să trăească!«, apoi: *Teodor Pop*, *Ioan Pop*, *Vasile Pop*, *Ioan Buda*, *Alexă Blidar*, *Gavriil Aluaș*, *Chirilă Deac*, *Simeon Ardelean*, *Alexa Crișan*, *Mihaiu Micle*, *Stefan Blidar*, *Ioan Onușan*, *Vasile Buda*, *Gregoriu Bălaș*, *Vasile Buda M.*, *Ioan Vida*, *Traian Brîndușan*, *Alexa Mihoc*, *Vasile Blidar* și *Ilie Mateiu* câte 2 (două) merțe; *Simeon Băbșan* a depus 1 merță cu cea adaugere, ca în toamnă să dea și cealaltă.

7. Se face întrebare asupra speselor cu gătirea grănarului.

Ad. 7. Domnul *Stefan Pop*, aduce la cunoștința adunării, că dînsul pentru cele 4 merțe va solvi 4 fl., din cari se pot purta spesele; s'a decis ca din cei 4 fl. să se facă cele necesare, ear' din restul, ce va rămîne să se cumpere mălaiu pentru depunere.

Ne mai fiind altele de a se debate referitor la fondul de bucate, președintele prin o vorbire acomodată încheie ședința. Protocolul s'a cetit, verificat și subscris.

Dat ca mai sus.

Petru Pop m. p., *Gavriil Aluaș* m. p.,
președ. adhoc. notar adhoc.

3. Catalogul

locuitorilor români din Babța, ca membri ai »Societății de cumpătare«, cari au depus bucate în fondul acelei societăți.

Numărul curent	Numele și conumele deponenților.	Anul, luna și ziua depunerii.	Cîte merțe mălaiu au depus.	Observațiuni.
1.	<i>Petru Popa.</i>	1894 18 Febr.	6	Cu egală dividendă.
2.	<i>Traian Brîndușan</i>	>	2	
etc.				

(Va urma.)

Avis.

Vestim pe toți cetitorii noștri, că acesta e cel din urmă număr ce-l trimitem aceluia, oari nu și-au înțeles abonamentul. Rugăm deci pe toți aceștia ca să grăbească a-și renoua abonamentul.

CRONICĂ.

Români decorați. Cetim în foile din România, că peste 100 de Români, locuitori ai statului Tura, Macedonia, au fost decorați de Sultan pentru bărbăția dovedită, în timpul războiului greco-turc, când au pus pe fugă un corp de aproape 2000 insurgenți greci. Printre cei decorați sunt și câteva femei.

Odată cu aceasta guvernul turcesc a iertat locuitorilor dările pe timp de 10 ani.

Procesul unui episcop. Cum se știe, patrioticul episcop sârbesc din Vêrșet, *Zmejanovitz Gábor*, a pornit proces de presă contra ziarului sârbesc *Srpstvo*, din Vêrșet pentru calumnie și vătămări de onoare, ear' curtea cu jurați din Timișoara a judecat în lipsă pe redactorul responsabil Dr. *Ilijics* la trei luni închisoare și 50 fl. amendă în bani. Cum însă în asemenea procese nu se poate aduce judecată în lipsa acuzatului, — tribunalul regesc din Timișoara a pus alt termen pentru pertractarea finală a procesului, anume 15 Iulie n., când acuzatul a fost adus cu puterea la pertractare. Apărarea acuzatului a primit-o harnicul nostru avocat din Lugoj, dl *Coriolan Bredicean*, care a apărât și de astădată cu rară dibăcie pe un naționalist în fața șovinistilor din Timișoara. Resultatul a fost următorul: pentru calumnie, jurații au declarat nevinovat pe acuzatul Dr. *Ilijics*, pentru vătămarea de onoare vinovat. Tribunalul l-a judecat la o lună închisoare.

Rane. În articolul nostru din nr. trecut am zis, că ici-colea se întemplă, că preoți învățători și alți fruntași nu au purtare cum se cuvine între popor, îl prigonesc, nu se interesează de soarta lui, sau prin purtare scandalosă dau pildă rea. Eată niște știri despre oameni de aceștia, cari cauzează rane corpului nostru național:

— Din *Bruznic* (protop. Lipovei, com. it. Caraș-Severin) ni-se scrie, că preotul cel mai tânăr de acolo, I. H. și învățătorul T. P. au făcut un scandal mare în noaptea zilei de 23 Ianie c., umblând în mai multe birturi, îmbătându-se și în urmă bătându-se la cărciমা lui Manuilă. Bătăia le-a venit din cărți; s'au trântit și injurat încât s'au făcut de risul oamenilor. De altcum atât preotul acesta tânăr cât și învățătorul nu au purtare, ce se cuvine la fruntași. Amândoi bat cărciমা și fac scandal. Preotul s'a bătut cu mai mulți oameni și a fost arătat și la Consistorul diecesan, dar' îndreptare la nici unul nu se vede. Îi întrebăm: până când tot așa?

— Din *Căprușa* suntem înștiințați, că sub preotul de azi din Căprușa, Ioan *Crișan*, lucrurile nu merg cum ar trebui și cum au mers sub preotul de mai înainte. Pricina este, că preotul are un cumnat birtaș, la care se fac bajocuri asupra unor oameni, așa că unii ca să-și răsbune asupra preotului și birtașului, au dat rugare ca dela toamnă să vină școală

de stat etc. Apoi mai înainte tinerimea avea jocul la case private, acum părintele îi lasă de joacă la birt, unde tinerimea e botjocorită de străini și vede multe rele. ș. a. N'ar putea oare părintele *Crișan* să grijască mai bine de turma sa?

Lucruri foarte rușinoase. Ni-se scriu următoarele triste lucruri: În comuna mare românească *Ibănești* (de pe râul Gurghiuului), s'a dat examenul cu băieții de școală încă de prin Maiu. Învățătorul și copilul au părăsit școala pe o vacanță de 5 luni. În acest timp pretatindenea școalele își capătă ele repausul cuvenit, numai școalele din *Ibănești* nu! Notarul, care este așezat cu locuința și cancelaria în școalele din *Ibănești*, a intrat cu porcii în școală și a eșit bine notarul cu porcii. Au dat un examen de tot strălucit cu școlarii lui, îngrășându-i de minune. Ear' biata școală după-ace a suferit și astăzi rușine ne mai pomenită făcându-se coteț de porci au fost menită a trece prin o noua batjocură, în care și astăzi se află. Provizorul notar Ungur, ca să-și bată joc de această școală română în chipul cel mai neomenesc, a adus dela *Murș-Oșorhei* niște destrăbălați de vâpșitori murdari și plini de vâpșele și a deschis lucrătorele în sala cea mare. Astăzi nu vezi prin spațioasa școală decât vâpșele, dricuri, țuri etc. Ferestrele pe care odinioară cântau cocoșii și se acățau hamurile, astăzi sunt pline de pleuri, cutii cu tot felul de vâpșeli puturoase, terpeniu, firnais, lacuri etc., cari îți strîmbă nasul la o depărtare de 50 pași. Și toate acestea se petrec sub ochii publicului, și mai ales sub ochii comitetului bisericesc și școlar, al cărui președinte este preotul Ioan Petru, dar' nime nu zice nimic, toți tac tăcerea peștelui, pentru-că popa lucră mână în mână cu notarul Ungur, săpând cât pot la totala ruinare a fostului notar român *George Têrnovean* (acum suspendat). Ear' din comitet nime nu-și ridică glasul pentru școală. Căci cei-ce pricep ceva sunt înrușiți cu preotul.

Preot rătăcit. De câtăva vreme apare în Sătmar o foaie ungurească „*Szatmári Ellenör*”, care e murdărită de cel mai turbat șovinism maghiar. Informațiile ce dă această foaie despre Români și peste tot despre nemaghiari, sunt de o ticăloșie respingătoare. Totuși până aci n'ar fi nimic deosebit. Asemenea foi au berechet Ungurii. Știți însă cine-i redactorul acestei fișici? — Tânărul preot gr.-cat. român *Ludovic Pop* (Pap Lajos, cum se scrie el), un vrednic fiu sufletesc al episcopului Szabó! Nu-i asta rușine? Asemenea ființă josnică merita-re-ar ea să stea în fruntea unei parohii românești?!

La examenele din Socodor. La știrea, ce am publicat-o în Nr. 26 al foii noastre despre examenele din *Socodor* și despre slaba înaintare, ce a făcut cu băieții dl învățător *Ioan Buștea*, dînsul ne răspunde, că n'ar fi adevărat, ce s'a scris despre dînsul și drept dovadă se provoacă la trecut, zicînd între altele: „să spună foștii elevi, cari azi sunt învățători, preoți, măiestri etc. și părinții aceluia, că fost-au și sunt elevii eșii de sub mîna mea, cari azi ca bărbați să nu știe ceti și scrie și să nu aibă și alte cunoștințe etc., apoi ne trimite în copie trei adevăruri în cari e lăudat, ca învățător, de mai marii sei. La aceste eată ce avem de zis: observările din scrisoarea eșită în nr. 26 privesc mai mult cele petrecute la examenul din anul

acesta, ear' adevărurile sînt pentru trecut, anume din anii 1887, 1891 și 1896. Noi dorim, ca dl *Buștea* să fie așa precum îl arată adevărurile și să facă spor, ca în trecut, poate mai bun, ca cel dela examenul anului acestuia.

Examen și adunare învățăto-rească. Ni-se scrie, că în 27 Maiu n. c. s'a ținut examenul cu pruncii școlari în comuna noastră gr.-or. *Hiria*, tractul *Têrnavei*, la orele 2 după ameză. Au fost de față dl protopop, dl preot din loc și dl învățător *Floca*. Slujbă dumnezească nu s'a făcut și nici examenul nu a mers bine. Pentru-că mai marii școlai n'au fost îngrijați nici de învățător. Consistorul ne tot silește să avem școală corăspunzătoare, învățător diplomat cu salar de 300 fl; care noi toate le avem după multă silință a poporului prin repartiții dar' n'avem conducător pe nimenea. În comuna noastră este și școală de stat înființată în anul 1896. Noi cu acești conducători picăm cu vremea acolo, că tot mereu se bat Ungurii după noi.

Focul din Ștefănești. Despre groaznicul foc ce a pustiit orașelul Ștefănești din România, mai aflăm următoarele: Focul a luat naștere dela o prăvălie a unui *Jidov*, care se vede că însuși a pus focul, care s'a întins cu o repéziciune uimitoare. În puține minute strada întreagă era în flăcări. Focul se întindea peste stradă dela o casă la alta, așa că era cu neputință ori-ce ajutor. Bieții oameni scoteau de prin case, plîngînd și țipînd, lucrurile pe cari le puteau lua și transporta prin grădini, dar' de acolo trebuiau să fugă din nou din cauza focului. Ajutor nu se putea da, căci era o mare groază. Și focul se întindea mereu și cuprindea alte case. Au ars ureo 300 de case și tot avutul locuitorilor a fost nimicit. Victimele rămase fără adăpost. Au dispărut câțiva bărbați și copii, cari se crede că au fost prefăcuți în cenuse. Pagubele se socotesc la un milion de franci. Miseria e la culme.

Manevre împărtești. Precum se știe, vara aceasta armata noastră va face mari manevre la *Totis*. Vor fi de față M. S. Monarhul nostru, împăratul german, regele României și regele Saxoniei.

Parastas pentru Dr. Georgiu Popa. Din *B.-Comloș* ni-se scrie: Comuna bisericească gr.-ort. rom. *B.-Comloș* a făcut în ziua de SS. Apostoli Petru și Pavel parastas întru amintirea fericitului referent școlar Dr. *Georgiu Popa*, care l-a servit Prea on. domn protopresb. *P. Miulescu*, preotul *M. Pacașan* și întreg corpul didactic dela școalele noastre centrale. Vecinică amintirea lui!

Rescoală țerânească. Din *Salontamare* se scrie, că la moșia *Bajom 180 de secerători s'au răsărâtii*. Răsărătiiții, înarmați cu sape și cu coase, au cutreerat în sgomot mare moșia, amenințând pe logofeți. Pripresb. din *Salonta* s'a dus cu gendarmi la fața locului.

Doctor — domnitor. Toate despărțimintele (filosofie, medicină, drept etc.) universității din Viena au ales doctor de onoare pe regele Svediei *Oscar*, din prilegiul iubilului de domnitor, ce tocmai și-l sârbează.

Petreceri. Inteligența română din Iclodul-mare arangiază o petrecere de vară în Iclodul-mare în favorul școlii gr.-cat. la 1-a August st. n. a. c. prețul intrării de persoană: 80 cr., în familie 60 cr. Începutul la 6 ore p. m., pentru comitet *Iosif Onciu*, preot președinte, *Ioan Murșan*, preot, casar, *Ioan Aștilean*, învăț. secretar, *Teofil Moldovan*, preot, controlor. În timpul pauzei se vor executa jocurile naționale: „Călușerul și Bătuta“.

— Junimea studiosă din Armeni face o petrecere cu joc, la 1 August (20 Iulie) în ziua de Sfântul Ilie, începutul la 3 ore p. m. Venitul curat este destinat pentru înființarea unei biblioteci școlare. Prețul de intrare: de persoană 1 cor., de familie 2 cor. *Comitetul arangiator.*

Furtună mare. Din Lipova ni-se scrie, că în 4 Iulie căl. nou s'a descărcat asupra comunei o furtună groaznică, făcând daune mari. Între altele a luat jos și pleul de pe coperișul bisericii, coperiș pe care l'a lucrat, precum ni-se scrie — foarte slab, un măiestru ungar din Arad, trimis dela locurile mai înalte. Vina ar fi deci a acestei impregiurări, care s'ar fi pututocoli, dacă ar fi fost dat lucrul unui măiestru mai harnic.

Un trăsnet grozav. Asupra comunei Valea-Sebeșului (cott. Sătmăr) s'a abătut zilele acestea o furtună mare. Fulgerul a lovit în casa economului *Ioan David*, care se afla cu întreaga familie, 4 membrii, acasă. Toți căzură fără simțiri la pământ. Copilul cel mai mic a murit îndată, frate-sau mai mare și-a pierdut graiul, ear' părinții au îndurat grele arsuri.

Grevă cum nu s'a mai văzut. În Londra și impregiurimi a erupt zilele trecute o grevă (încetare de muncă) cum nu s'a mai pomenit până acuma nicăiri în lume. 100.000 de lucrători de mașini au încetat munca. Lucrătorii au la îndemână 3 1/2 milioane florini. Causa grevei e, că stăpânii nu vreau să ridice plata lucrătorilor.

Genere ucigaș. O crimă de rară sălbătăcie a comis zilele acestea un Ungur, *Lankóczy Ferencz*, din Floridsdorf, lângă Viena. Necontentit se certa cu soacră-sa, care în toate nopțile hoinăria până spre ziua. Într'o dimineață s'au luat earăși la ceartă și într'o clipă de furie ginerele i-a dat soacrei două palme atât de strajnice, încât nefericita a căzut moartă pe loc. Ucigașul a fost arestat.

Câne, nu om. O nepăsare fără păreche a dovedit zilele acestea măiestrul de înotat din localitatea ungurească *Modoš*. Patru băieți se scaldau în Timiș. Când se jucau mai bine, unul din ei fu luat de un virtej, de unde nu mai putea scăpa. Un tovarăș al său îi sări într'ajutor, dar' desperatul îl înclăstă atât de puternic, încât nu mai putu scăpa nici el. Atunci amândoi ceialalți băieți săriră într'ajutor primejduiților, dar' și pe acestia îi luă cu sine virtejul. Nenorocirea s'a întâmplat lângă localul de baie, unde măiestrul de înotat privea nepăsător la grozava scenă. În lipsă de ajutor, bieții copii s'au înecat toți patru. Contra neomenosului măiestru s'a pornit cercetare.

Furt de tun. Între tunurile, ce le-au luat Turcii dela Greci în războiul din urmă, au fost și niște tunuri mai mici și de un sistem nou. Când sosi din Constantinopol po-

runca, ca tunurile luate dela Greci să fie duse în capitala Turciei, ele au fost puse în Salonic pe tren. De aci până în Muradli, tunurile au fost duse cu trenul și păzite de un despărțământ de soldați. Ajungând în Muradli, tunurile n'au mai fost păzite atât de riguros, rămânând în tren numai câțiva ofi-ceri și soldați. În Kuleli Burgas, din întâmplare observară, că un tun dintre cele mici lipsește din vagon. S'a făcut arătare la Constantinopol și de aci s'a răspuns: „Toți ofi-cerii și soldații s'au arestați“. S'a pornit cercetare și s'a aflat la urmă, că tunul a dispărut între Muradli și Dedagatsch. Anume trei muncitori greci au furat tunul, ear' alți țerani Greci le-au ajutat ca să-l îngroape în pământ. Acum s'au aflat atât făptuitorii cât și tunul furat.

Jidovismul în Galiția. Societatea „Alianța creștină-națională“ din Lemberg (Galiția) a ținut săptămâna trecută o adunare, în care profesorul de universitate *Dr. Pilat* a prezentat un tablou despre puterea jidovismului în Galiția. După socotelile sale, basate pe adevărate dovezi și pe fapte recunoscute, *Dr. Pilat* a constatat, că în 35 de ani nici o mare proprietate de pământ din Galiția nu se va mai afla în mâni creștine, ear' în vre-o 70 de ani chiar și țeranii vor fi total lipsiți de pământurile lor, cari asemenea vor ajunge în mâinile Jidovilor!

Loc deschis.*)

Mulțumită publică.

Prin aceasta vin a Vă ruga, ca să binevoiti a publica o notiță și următoarea mulțumită publică:

Domnul preot *Alex. Danciu* a fost rugat din partea comitetului, ca să facă și să trimită la o foaie mulțumită primă, însă comoditatea și poate și neubirea turmei sale nu l'a lăsat să o facă.

Văzând această rea voire a preotului nostru, îmi isu voe a o face în numele comitetului parochial din Bucium-Sat, epitropia se simte plăcut îndatorată a aduce mulțumită publică marimimoșilor binefăcători, și anume: domnilor *Nicolau Furca al lui Todor*, *Ioan Dandea Nuțu*, *Alex. Tomuș* și *Ioan Corcheș* din Bucium-Sat, cari văzând incomoditatea învățătorului cu băieții de școală la cântările liturgice în cor din despărțământul bisericii femeilor, s'au hotărât și au făcut un alt cor în biserica bărbaților cu spesele d-lor proprii,

*) Pentru cele cuprinse în rubrica aceasta redacția nu primește răspunderea.

anume, pentru băieții de școală ca să cânte învățătorul cu ei cântările liturgice. Cântările liturgice au mers bine sub conducerea dlui învățător *N. Todea*, ear' examenul cu băieții l'a dat foarte bine fiind mulțumit cu progresul dl administrator protopopes *P. Popoviciu*, comitetul și poporul.

De asemenea epitropia se simte plăcut îndatorată a aduce mulțumită publică dlui *Dr. V. Fodor*, avocat în Abrud, pentru donarea a două cărți din „Iancu de Huniade“ și 1 carte „Schite umoristice“ pe seama bibliotecii școlare gr.-or. din Abrud-sat.

Primească marimimoșii jertfitori și dăruitori mulțumita noastră și pe această cale, și dorim ca astfel de fapte să fie imitate de toți Români.

Bucium-Sat, 11 Iulie 1897.

Pentru comitetul parochial:

Simeon Dandea,
epitrop al bis. gr.-or. B.-Sat.

R Î S.

Veșca corobeșca.

Un Țigan intră în o stând, se piclesca vre-un cășuleț, dar' nu găsi alți cași, numai cel de sub teasc. Neștiind el cum să scoată cașul de sub teasc, începe a tăia cu un cuțit veșca, în care era cașul și tăia, mereu tăia, până în urmă, cum sta el gugulit lângă teasc, dintr'odată se crepă veșca și jap, îi dădu una peste față, de l'a năpădit sângele pe nas. După pățania asta îi treci toată pofta de a mai scoate cașul de sub teasc, și năcăjit porni spre casă. Pe drum se întelni cu prietmul său, *Cula*, care îl întrebă ce a pățit de e plin de sânge? El năcăjit zice: — Veșca corobeșca, spaima Țiganilor:

Așa palmă 'mi-o dat,
De era să mă fac lat.

Împărțită de *Dumitru Iclanzean*, june.

POSTA REDACȚIEI.

I. B. de pe Hărtibaciu. Pentru numărul acesta a sosit prea târziu. În numărul viitor.

I. G. în G. Cereți îndrumări dela „Victoria“ din Arad sau dela altă bancă din apropiere, de unde puteți primi și formulare.

Abonent nr. 4241. Scrie, ceea-ce ne scrii nouă, la foaia care a publicat lucrurile. Noi nu avem loc pentru fel de certe cu alte foi.

Pentru redacție și editură responsabil: *Ioan Morariu*. Proprietar: Pentru „Tipografia“ societate pe acțiuni: *V. H. Dressnandt*.

4 medalii de aur, 18 de argint, 30 diplome de onoare și de recunoștință.

Prafurile Korneuburg
pentru nutrirea vitelor ale lui Kwizda.

Mijloc dietetic pentru cai, vite cornute și oi.

De 43 de ani se întrebunțează în cele mai multe grajduri, la lipsa de poftă de mâncare, mistuire rea, pentru îmbunătățirea laptelui și augmentarea laptelui dela vaci.

Prețul unei cutii 1/1 70 cr., o cutie 1/2 35 cr.

Veritabilă numai cu marca de scutire de mai sus, se află în toate apotecile și drogueriile. [1182] 11 -40

Deposit principal
Franz Joh. Kwizda,
furnisor de curte ces. reg. și reg. român.

Apotecar de cerc, Korneuburg, lângă Viena.

LOTERIE.

Tragerea din 17 Iulie n.

Budapesta: 66 65 84 87 37

Tragerea din 21 Iulie n.

Sibiu: 24 18 38 90 82

Călinarul săptămânii.

Zilele	Călinarul vechiu	Călin. nou	Soarele
	Dum. a 6-a după Ros., gl. 5, sft. 6.	rés.	ap.
Dum.	13 Sob. Ach. Gavriil	25 Iacob Ap.	4 25 7 35
Luni	14 Apost. Achila	26 Ana	4 26 7 34
Marti	15 SS. M. Chiril și Iul.	27 Pantaleon	4 27 7 33
Merc.	16 S. Muc. Atinogen	28 Inocențiu	4 28 7 32
Joi	17 (+) M. Marina	29 Marta	4 29 7 31
Vineri	18 M. Iachint și Emil	30 Avdon	4 30 7 30
Samb.	19 Cuv. Macrina	31 Ignat L.	4 31 7 28

Librăria „Tipografeii“, soc. pe acțiuni, Sibiu.
Deposît general pentru Sibiu și giur.

Avis fumătorilor de țigarete!

Hârtia de țigarete
„CLUB“

este cea mai bună, mai fină, și totuși cea mai tare hârtie de țigarete.
Total liberă de glicerină.

Se poate căpeta pretutindenea.

În pachetare patentată costă 3 cr.
În pachet comun „Club exquisit“ 2 cr.

NB. Din aceeași hârtie se prepară și plăcutele tuburi pentru țigarete.

O șatulă cu 100 de tuburi costă 18 cr.

La vânzări în mare și mai ales traficanților se dă mare rabat.

Marca de apărare e:

Un domn cu ochelari, fumând țigaretă.

Deposît general pentru Sibiu și giur (vânzare în mic și mare) la 15

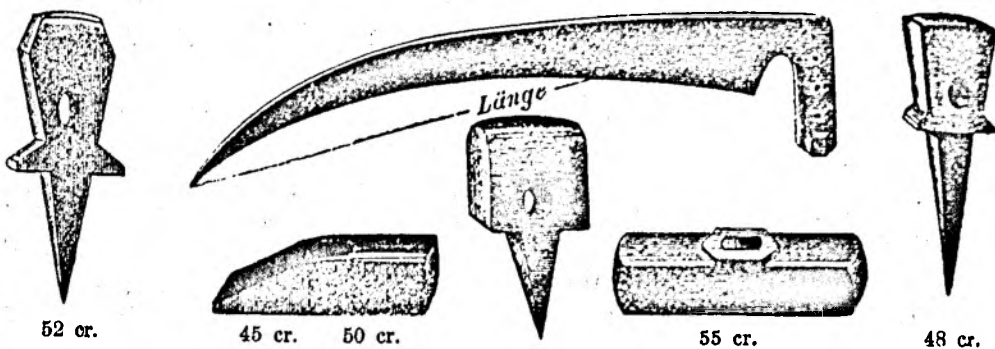
Librăria societății pe acțiuni

„Tipografia“,

Sibiu, strada Poplăcei Nr. 15.

Deposît general pentru Sibiu și giur.

Librăria „Tipografeii“, soc. pe acțiuni, Sibiu.

Coase și unelte de bătut coasele
sub garanță pentru fiecare ținută.

Semnul **C. F. J.** **COASE** Semnul **C. F. J.**

lungime 70 75 80 85 90 cm.

1 bucată —.80 —.80 —.80 1.— 1.—

Din cele bătute costă bucata cu 10 cr. mai mult. Prețurile uneltelor de bătut coasele sînt alăturate la figuri.

Coasele și uneltele de bătut, cari sînt necorespunzătoare se iau îndărăt, respective se schimbă, chiar și dacă au fost folosite.

Carol F. Jickeli, Sibiu.

La cumpărare de 10 bucăți de coase, o coasă se dă gratis. În un pachet de 5 chlg. măsurat lungimii coaselor, 6—8 bucăți, pentru care portul postal dimpreună cu timbrul de fracht și proviziunea este 27 cr. în depărtarea zonei prime, 42 cr. în toate celelalte zone.

Fier în rugi din Hunedoara (Kudsir) depou bogat asortat.

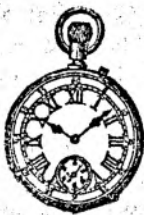

[1418] 7—

IULIU ERŐS,

str. Cisanădiei 3. SIBIU. str. Cisanădiei 3.

Edificiul băncii „Transilvania“.

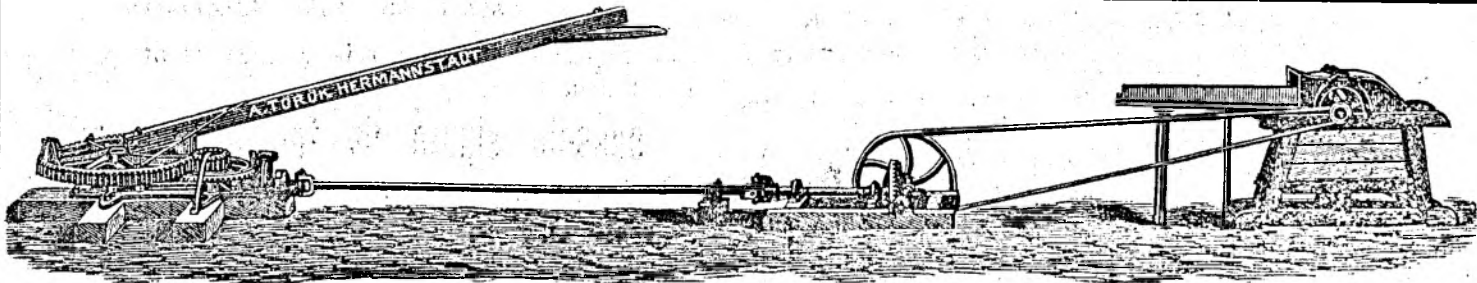
Cel mai ieftin izvor de procurare, cel mai mare deposît în toate soiurile. Oroloage, lanțuri de oroloage, giuvaiere, obiecte de aur și argint, cercei, inele, brățare, lanțuri de gât, broșuri, brățare cu orologiu, garnituri și decoruri de masă în aur și argint curat. [1151] 19—38

Obiecte optice! — Atelier bun de orologer.

Comandele din afară se execută prompt și conștientios.

Reparaturi în grabă, bine și ieftin.

Andreiu Török

fabrică de mașini agricole, SIBIU, strada Dumbrava nr. 1,

recomandă stimaților domni economi fabricatele sale bine cunoscute în țară și străinătate și de multe-ori premiate.

Mașini de imblătît (trierat) de mână, cu vîrtej (gepel), cu scuturătoare de paie și cu sită, cu dungii de fer și cu curele, cluri de sortat în 4 deosebite mărimi, triere, mașini de ales și de sortat grâul, tot felul de pluguri, mașini de tăiat paie, teascuri pentru oleu, struguri și de poame, sfărmațori de cucuruz, greble, grape, pompe de apă pentru afunzimi până la 20 metri, moară pentru păsat, etc. etc.

[814] 21—26

COASE

sub garanță pentru fiecare ținută. — Lungime 70—90 cm. 1 bucată 90 cr.

Mare magazin de nicovale, fol, mașini pentru șiroafe, apoi tot felul de alte instrumente și unelte de lipsă făurarilor și lăcătarilor.

Lista prețurilor ilustrată, gratis și franco.

Întemeiată la anul 1857.

Prețuri ieftine, serviciu solid.

Anunt.

Subscrisul preot român Ioan Bochiș
în Kolozs Borsa, posta în loc își reco-
mândă atelierul seu de [1532] 4-4

Pictură bisericească în stil oriental,

unde se pregătesc icoane singulare,
precum și iconostase întregi, icoanele
se pregătesc prin subscrisul, ear' lucrul
de lemn prin măsar român, precum și
auritura. Acorduri de iconostas după
mărime și auritură dela 300 fl. până la
1000 fl. v. a. Iconostasele ridicate de
mine până acum au câștigat recunoaștere
deosebită.

Ioan Bochiș,
preot român și pictor.

Un băiat

cu creștere bună se primește ca
„învățel“ în frânzlăria lui

Stefan Moga,

strada Trenului nr. 4 în Sibiu.

[1631] 3-6

Apel!

Un învățător rom. gr.-or. cu calificațiune
pedagogică și purtare morală bună, praxă de
7 ani, examene cu școlarii laudabile în fiecare
an, cunoscător în ale muzicii, având destoinicia
de a înființa și conduce ori-ce fel de categorii
de cor vocal, dorind a se strămuta, respective
a se așeza în o astfel de comună care poate
servi și ca centru sau cel puțin în apropierea
de căile ferate se recomandă fu atențiunea
on. public. [1295] 6-6

Cei-ce doresc ori-și-ce fel de detaluri
în privința aceasta, precum și condițiunile se
staveresc reciproc prin următoarea adresă:

„Arpeggio“,

Kossova.

(Krassószörénym.)

sau tot sub acest titlu, prin Red. „Foi Poporului“.

Fabrică de casse.

Subscrisul îmi iau voie a face atent p. t. pu-
blicul meu la

cassele sigure de foc și spargere,

cari se fac în fabrica mea. La mine se fac casse
numai din material bun și tare. De aceea rog cu
deosebire on. public, care caută casse, să binevoască
a fi cu atențiune în lista prețurilor la greutatea și
măsura indicată pentru-ca privindu-le numai pe din-
afară se nu cufunde cu alte casse ce obvin în co-
merciu, făcute din material slab și ușor.

În fabrica mea se pregătesc (la comandă, după
măsură, cu prețuri ieftine) casse și tresort — e pan-
terate din oțel absolut imposibile de a le găuri.

Pentru biserici și comune casse după înțelegere cu plătire în rate.

Lista prețurilor gratis și franco

Gustav Moess,
fabrică de casse în Sibiu,
strada Poplăcii-mare Nr. 8.

[602] 19-24